

plataikos pdt

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
No. F093.18/502

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Φ.Π. κατά της ΕΛΛΑΔΑΣ
(προσφυγή αριθ. 38460/97)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

11 Ιανουαρίου 2001

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές αλλαγές πριν από τη δημοσίευση της οριστικής εκδοχής της στην επίσημη συλλογή που περιέχει μία επιλογή αποφάσεων του Δικαστηρίου.

-Ακριβές αντίγραφο.

Στρασβούργο, 11.1.2001

(υπογραφή)

Erik FRIBERGH

Γραμματέας Τμήματος

Γραφείο Μεταφράσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique,
Athènes
Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Office, Athens

Στην υπόθεση Φ.Π. κατά της Ελλάδας,
Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
(δεύτερο τμήμα), συνεδριάζον σε τμήμα αποτελούμενο από τους :
κύριο Α.Β. ΒΑΚΑ, *πρόεδρο*,
κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,
κύριο Γ. ΒΟΝΕΛΛΟ,
κυρία Β. ΣΤΡΑΖΝΙΚΑ,
κύριο Ρ. ΛΟΡΕΝΖΕΝ,
κύριο Μ. ΦΙΣΧΒΑΧ,
κύριο Ε. ΛΕΒΙΤΣ, *δικαστές*,
και τον κύριο Ε. ΦΡΙΒΕΡΓΗ, *γραμματέα τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 25 Μαΐου
1999 και στις 14 Δεκεμβρίου 2000,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο
πάνω ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη με μία προσφυγή (αριθ. 38460/97)
η οποία κατατέθηκε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας και με την
οποία μία υπήκοος του Κράτους αυτού, η κυρία Φ.Π.
("η προσφεύγουσα"), προσέφυγε ενώπιον της Ευρωπαϊκής
Επιτροπής των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ("η Επιτροπή") στις 31
Ιουλίου 1997, δυνάμει του παλαιού άρθρου 25 της Σύμβασης για
την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των
Θεμελιωδών Ελευθεριών ("η Σύμβαση").

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπήθηκε από τον κ. Ν.Π.
, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας. Η ελληνική
κυβέρνηση ("η Κυβέρνηση") εκπροσωπήθηκε από τους
εντεταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Φωκίωνα

Γεωργακόπουλο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Κυριακή Γρηγορίου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Η υπόθεση αναφέρεται στη διαδικασία που ακολούθησε την απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας της προσφεύγουσας. Υπό το πρίσμα των άρθρων 6 § 1 της Σύμβασης, λαμβανομένου μεμονωμένα και σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης, και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, η προσφεύγουσα παραπονέθηκε ειδικότερα για μία παραβίαση των δικαιωμάτων της για μία δίκαιη δίκη και για τον σεβασμό της περιουσίας της.

4. Η προσφυγή διαβιβάστηκε στο Δικαστήριο την 1η Νοεμβρίου 1998, ημερομηνία έναρξης ισχύος του Πρωτοκόλλου αριθ. 11 της Σύμβασης (άρθρο 5 § 2 του Πρωτοκόλλου αριθ. 11).

5. Η προσφυγή ανατέθηκε στο δεύτερο τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του κανονισμού). Μέσα σ'αυτό, το δικαστικό συμβούλιο που επιφορτίστηκε με την εξέταση της υπόθεσης (άρθρο 27 § 1 της Σύμβασης) συστήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 26 § 1 του κανονισμού.

6. Με απόφαση της 25 Μαΐου 1999, το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή παραδεκτή.

7. Τόσο η προσφεύγουσα όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως (άρθρο 59 § 1 του κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

8. Στις 18 Δεκεμβρίου 1990, με την απόφαση αριθ. 108562/1990 των Υπουργών Πολιτισμού και Οικονομικών, το

ελληνικό Δημόσιο προχώρησε στην απαλλοτρίωση ενός οικοπέδου 162,64 τετραγωνικών μέτρων που ανήκε στην προσφεύγουσα, καθώς και του τριόροφου ακινήτου που είχε ανεγερθεί πάνω στο εν λόγω οικόπεδο, με σκοπό να στεγαστεί εκεί το μουσείο της Σπάρτης.

9. Στις 30 Απριλίου 1993, με την απόφαση αριθ. 37/1993, το Πρωτοδικείο της Σπάρτης όρισε την προσωρινή αποζημίωση σε 30 εκατομμύρια δραχμές. Κατά τη συζήτηση το ελληνικό Δημόσιο υποστήριξε ότι το ακίνητο ήταν σε πολύ κακή κατάσταση και το χαρακτήρισε "ερείπιο". Η προσφεύγουσα είχε ζητήσει το ποσό των 120 εκατομμυρίων δραχμών¹.

¹ Ενώπιον του Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα προσκόμισε μία έκθεση πραγματογνωμοσύνης του Υπουργείου Πολιτισμού, με ημερομηνία 24 Φεβρουαρίου 1993, η οποία χαρακτήριζε το ακίνητό της ως "τυπικό παράδειγμα αστικής αρχιτεκτονικής των αρχών του αιώνα" και βεβαιώνει την πολύ καλή κατάστασή του. Προσκόμισε επίσης μία έκθεση πραγματογνωμοσύνης με ημερομηνία 2 Απριλίου 1993, η οποία εκτιμούσε την αξία της ιδιοκτησίας της (οικόπεδο και κτίριο) σε 117.088.000 δραχμές. Η προσφεύγουσα προσκόμισε εξάλλου μία βεβαίωση του Δήμου της Σπάρτης, ο οποίος το 1990 είχε αποφασίσει να αγοράσει το ακίνητο αυτό για να στεγάσει ένα τμήμα των υπηρεσιών του. Ο Δήμαρχος σημειώνει ότι "το εν λόγω ακίνητο είχε επιλεγεί, παρά την υψηλή αξία του, λόγω της κεντρικής θέσης του και του ιδιαίτερου αρχιτεκτονικού και αισθητικού ενδιαφέροντός του". Η αγορά αυτή δεν έλαβε χώρα διότι λίγο καιρό μετά κηρύχθηκε η επίδικη απαλλοτρίωση. Η προσφεύγουσα προσκόμισε τέλος μία νέα έκθεση πραγματογνώμονος με ημερομηνία 25 Ιουνίου 1999, ο οποίος ωρκίστηκε ενώπιον του Ειρηνοδίκη της Σπάρτης και εκτίμησε τη τρέχουσα αξία της ιδιοκτησίας της σε 147.522.400 δραχμές.

10. Στις 16 Ιουνίου 1993, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Εφετείου του Ναυπλίου μία αίτηση με την οποία ζητούσε να οριστεί μία οριστική τιμή μονάδος της αποζημίωσης. Υποστήριξε εκ νέου ότι η πραγματική αξία της ιδιοκτησίας της ήταν 120 εκατομμύρια δραχμές. Η αίτηση αυτή κατατέθηκε στη γραμματεία του Εφετείου στις 4 Οκτωβρίου 1993. Η συζήτηση ορίστηκε για τις 15 Δεκεμβρίου 1993.

11. Στις 8 Οκτωβρίου 1993, ο δικαστικός επιμελητής στο Πρωτοδικείο της Αθήνας Σ. Ι. πήρε εντολή από τον δικηγόρο της προσφεύγουσας να επιδώσει την εν λόγω αίτηση στους αντιδίκους της, ήτοι στο ελληνικό Δημόσιο και το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων. Διέθετε μία προθεσμία έξι μηνών από την ημερομηνία της απόφασης του Πρωτοδικείου της Σπάρτης (ήτοι μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 1993). Εν τούτοις, ο Σ. Ι. έκανε λάθος και, πιστεύοντας ότι επρόκειτο για μία έφεση η επίδοση της οποίας έπρεπε να πραγματοποιηθεί τουλάχιστον τριάντα ημέρες πριν από την δικάσιμο, επέδωσε την αίτηση της προσφεύγουσας στις 12 Νοεμβρίου 1993.

12. Εν τω μεταξύ, οι αντίδικοι της προσφεύγουσας κατέθεσαν και αυτοί στο Εφετείο του Ναυπλίου μία αίτηση με την οποία ζητούσαν να οριστεί μία οριστική τιμή μονάδος για την αποζημίωση. Η αίτησή τους, η οποία είχε ημερομηνία 30 Αυγούστου 1993, κατατέθηκε στη γραμματεία του Εφετείου στις 9 Σεπτεμβρίου 1993 και επιδόθηκε στην προσφεύγουσα στις 4 Μαρτίου 1994. Η συζήτηση ορίστηκε στις 6 Απριλίου 1994.

13. Στις 15 Δεκεμβρίου 1993, οι αντίδικοι της προσφεύγουσας παρουσιάστηκαν ενώπιον του Εφετείου και ζήτησαν την αναβολή της εξέτασης της αίτησης της προσφεύγουσας προκειμένου οι δύο αιτήσεις να εξεταστούν μαζί στις 6 Απριλίου 1994.

14. Στις 29 Ιουνίου 1994, με την απόφαση αριθ. 357/1994, το Εφετείο έκρινε τις δύο αιτήσεις अपαράδεκτες ως εκπρόθεσμες. Προκειμένου πάντως για την αίτηση του ελληνικού Δημοσίου, το Εφετείο σημείωσε ότι η προθεσμία των έξι μηνών είχε ανασταλεί κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών, ήτοι από την 1η Ιουλίου 1993 μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου 1993.

15. Στις 18 Ιουλίου 1994, η προσφεύγουσα άσκησε ενώπιον του Εφετείου του Ναυπλίου μία αίτηση "επιαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση". Υποστήριξε ειδικότερα ότι το λάθος του δικαστικού επιμελητή στο οποίο οφειλόταν η καθυστερημένη επίδοση της αίτησής της απετέλεσε ένα γεγονός ανωτέρας βίας για το οποίο δεν ήταν υπεύθυνη.

16. Στις 21 Ιουλίου 1994, η προσφεύγουσα άσκησε ενώπιον του Αρείου Πάγου μία αίτηση επιαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση σε συνδυασμό με μία αίτηση αναίρεσης της απόφασης αριθ. 357/1994 του Εφετείου. Υποστήριξε ειδικότερα ότι το λάθος του δικαστικού επιμελητή, ο οποίος θεώρησε ότι επρόκειτο για έφεση, προέκυπτε προδήλως από τους ίδιους τους όρους των εκθέσεων επίδοσης, όπου μνημονευόταν ότι η επιδοθείσα αίτηση στρεφόταν κατά της απόφασης αριθ. 37/1993 του Πρωτοδικείου.

17. Εξάλλου, στις 29 Ιουλίου 1994, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου της Σπάρτης αίτηση αναψηλάφησης της απόφασης αριθ. 37/1993. Σε στήριξη της αίτησής της επικαλέστηκε ένα έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού με ημερομηνία 24 Φεβρουαρίου 1993, από το οποίο προέκυπτε ότι το ακίνητό της ήταν σε πολύ καλή κατάσταση. Η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι οι αντίδικοί της γνώριζαν ήδη κατά τον χρόνο της συζήτησης την ύπαρξη του εν λόγω εγγράφου, αλλά το είχαν αποκρύψει από το Δικαστήριο. Με την απόφαση

αριθ. 191/1994 με ημερομηνία 30 Δεκεμβρίου 1994, η αίτηση αναψηλάφησης κηρύχθηκε απαράδεκτη για τον λόγο ότι η απόφαση που καθορίζει την προσωρινή τιμή μονάδος της αποζημίωσης δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο. Στις 2 Φεβρουαρίου 1995, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση κατά της απόφασης αριθ. 191/1994, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση του Εφετείου του Ναυπλίου στις 14 Ιουλίου 1995 (απόφαση αριθ. 490/1995). Η προσφεύγουσα δεν άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης αυτής.

18. Στις 16 Νοεμβρίου 1995, το Εφετείο του Ναυπλίου ανέστειλε την εξέταση της αίτησης επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, μέχρις ότου να αποφανθεί ο Αρειος Πάγος επί της αίτησης αναίρεσης που κατέθεσε η προσφεύγουσα.

19. Στις 14 Φεβρουαρίου 1996, η προσφεύγουσα κατέθεσε τις προτάσεις της ενώπιον του Αρείου Πάγου. Προσκόμισε ειδικότερα μία ένορκη βεβαίωση με ημερομηνία 3 Οκτωβρίου 1995, με την οποία ο Σ. Ι. ομολογούσε ότι έκανε λάθος ως προς τη φύση του δικογράφου που του ανέθεσαν να επιδώσει. Η προσφεύγουσα υποστήριξε εξάλλου ότι ο κανόνας που εφαρμόστηκε από το Εφετείο στην εν λόγω υπόθεση, σύμφωνα με την οποία κάθε δικαστική προθεσμία αναστέλλεται υπέρ του Δημοσίου κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών, παραβίασε την αρχή της ισότητας των όπλων. Ισχυρίστηκε ότι, αν είχε μπορέσει να επωφεληθεί αυτής της αναστολής, η αίτησή της δεν θα είχε θεωρηθεί ότι ασκήθηκε εκτός της προβλεπόμενης από τον νόμο προθεσμίας. Προς τούτο, η προσφεύγουσα επικαλέστηκε τα άρθρα 6 § 1 και 14 της Σύμβασης.

20. Στην απόφασή του αριθ. 929/1996 της 18 Ιουνίου 1996, ο Αρειος Πάγος σημείωσε ότι η αίτηση επαναφοράς των

πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση έπρεπε να κηρυχθεί απαράδεκτη, αφού η προσφεύγουσα δεν είχε μνημονεύσει στην αίτηση αναίρεσής της τα αποδεικτικά μέσα που προσκόμιζε σε στήριξη του ισχυρισμού της αναφορικά με το λάθος που υποτίθεται ότι έκανε ο δικαστικός επιμελητής Σ. Ι. Εξάλλου, ο Αρειος Πάγος σημείωσε ότι, αφού η αντίστοιχη αίτηση των αντιδίκων της προσφεύγουσας κηρυχθηκε επίσης απαράδεκτη ως εκπρόθεσμη, η προσφεύγουσα δεν υπέστη καμία ζημία από την εφαρμογή του κανόνα σχετικά με την αναστολή της επίδικης προθεσμίας κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών. Ο Αρειος Πάγος απέρριψε συνεπώς την αίτηση αναίρεσης της προσφεύγουσας. Καμία αναφορά δεν γίνεται εν τούτοις στο διατακτικό της απόφασης αυτής στην αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση με την οποία η προσφεύγουσα είχε συνοδεύσει την αναίρεσή της.

21. Μετά την απόρριψη της αίτησης αναίρεσής της, η προσφεύγουσα επανέλαβε την διαδικασία που είχε εισαγάγει στις 18 Ιουλίου 1994 ενώπιον του Εφετείου του Ναυπλίου. Η συζήτηση ορίστηκε για τις 4 Δεκεμβρίου 1996.

22. Στις 6 Φεβρουαρίου 1997, με την απόφαση αριθ. 94/1997, το Εφετείο απέρριψε την αίτηση της προσφεύγουσας για την επαναφορά στην προηγούμενη κατάσταση, για τον λόγο ότι η αίτηση αυτή είχε ήδη απορριφθεί επί της ουσίας με την απόφαση αριθ. 929/1996 του Αρείου Πάγου. Η προσφεύγουσα δεν κατέθεσε αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης αυτής.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

23. Το εφαρμοστέο άρθρο του Συντάγματος του 1975 έχει ως εξής :

Γραφείο Μεταφράσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique,
Athènes
Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Office, Athens

Άρθρο 17

“1. Η ιδιοκτησία ιερεί υπό την προστασίαν του Κράτους, τα εξ αυτής όμως δικαιώματα δεν δύναται να ασκώνται εις βάρος του γενικού συμφέροντος.

2. Ουδείς στερείται της ιδιοκτησίας αυτού, ει μη δια δημοσίαν ωφέλειαν προσηκόντως αποδεδειγμένην, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, πάντοτε δε προηγουμένης πλήρους αποζημιώσεως, ανταποκρινομένης προς την αξίαν του απαλλοτριουμένου κατά τον χρόνον της ενώπιον του δικαστηρίου συζητήσεως περί προσωρινού προσδιορισμού της αποζημιώσεως. Επί απ'ευθείας αιτήσεως περί οριστικού προσδιορισμού της αποζημιώσεως λαμβάνεται υπ'όψιν η αξία κατά τον χρόνον της περί τούτου συζητήσεως ενώπιον του δικαστηρίου. (...)

4. Η αποζημίωσις ορίζεται πάντοτε υπό των πολιτικών δικαστηρίων. Αύτη δύναται και προσωρινώς να ορισθή δικαστικώς, μετ'ακρόασιν ή πρόσκλησιν του δικαιούχου, όστις δύναται να υποχρεωθή, κατά την κρίσιν του δικαστηρίου, δια την είσπραξιν αυτής, εις την παροχήν αναλόγου εγγύησεως καθ'όν τρόπον νόμος ορίζει.

Προ της καταβολής της οριστικής ή προσωρινώς ορισθείσης αποζημιώσεως διατηρούνται ακέραια πάντα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτου, μη επιτρεπομένης της καταλήψεως.”

Η ορισθείσα αποζημίωσις πρέπει να καταβληθεί το αργότερο

μέσα σε μία προθεσμία ενός και ημίσεος έτους από τη δημοσίευση της απόφασης που ώρισε την προσωρινή αποζημίωση. Στην περίπτωση της αίτησης άμεσου ορισμού της οριστικής αποζημίωσης, αυτή πρέπει να καταβληθεί το αργότερο μέσα σε μία προθεσμία ενός και ημίσεος έτους από τη δημοσίευση της απόφασης του δικαστηρίου που ώρισε την οριστική αποζημίωση.

24. Ένας διάδικος μπορεί να ζητήσει την "επιαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση" αν δεν μπόρεσε να τηρήσει μία προθεσμία για λόγους ανωτέρας βίας (άρθρο 152 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 154 του ίδιου Κώδικα, η "επιαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση" ζητείται από το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η κύρια δίκη και, αν δεν υπάρχει εκκρεμοδικία, από το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να κρίνει αν η πράξη, για την οποία είχε οριστεί η προθεσμία, ασκήθηκε εμπρόθεσμα.

25. Σύμφωνα με τους όρους του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρα 118 έως 120 και 566), η αίτηση αναίρεσης πρέπει να μνημονεύει τη δικαιοδοσία προς την οποία απευθύνεται το ένδικο μέσο, τα ονοματεπώνυμα και τις διευθύνσεις των διαδίκων, το αντικείμενο του ενδίκου μέσου, την προσβαλλόμενη απόφαση, τους λόγους αναίρεσης και ένα αίτημα αναίρεσης του συνόλου ή ενός μέρους της προσβαλλόμενης απόφασης. Η αίτηση πρέπει επίσης να φέρει ημερομηνία και να είναι νόμιμα υπογεγραμμένη. Η αίτηση επιαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση πρέπει να μνημονεύει τους λόγους για τους οποίους ο αιτών δεν μπόρεσε να τηρήσει μία προθεσμία, καθώς και τα αποδεικτικά μέσα που προσκομίζει σε στήριξη των ισχυρισμών του (άρθρο 155 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

26. Το άρθρο 11 του διατάγματος αριθ. 26/6-10/7/1944 ορίζει ότι όλες οι προθεσμίες αναστέλλονται υπέρ του Κράτους

κατά την περίοδο των δικαστικών διακοπών, ήτοι από την 1η Ιουλίου μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου.

27. Το άρθρο 25 του νόμου 2318/1995 προβλέπει ότι οι δικαστικοί επιμελητές είναι δημόσιοι λειτουργοί ή υπάλληλοι, οι οποίοι, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ενεργούν ως όργανα του Κράτους.

28. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 18 § 10 του νομοθετικού διατάγματος 797/1971, η απόφαση που ορίζει την προσωρινή τιμή μονάδος αποζημίωσης δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΩΝ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

29. Η Κυβέρνηση προβάλλει εκ νέου τις προκαταρκτικές ενστάσεις που είχε ήδη προβάλει στις έγγραφες παρατηρήσεις της επί του παραδεκτού της προσφυγής της 6 Ιουλίου 1998.

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη απορρίψει τις ενστάσεις αυτές στην απόφασή του επί του παραδεκτού της προσφυγής της 25 Μαΐου 1999. Δεν κρίνει αναγκαίο να προβεί για δεύτερη φορά στην εξέτασή τους.

Πρέπει επομένως να απορριφθούν οι εν λόγω ενστάσεις.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

31. Η προσφεύγουσα προβάλλει μία τριπλή παραβίαση του δικαιώματός της σε μία δίκαιη δίκη. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της

Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής :

“Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή
δικαίως (...), υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίο θα
αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των
δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).”

Ειδικότερα, η προσφεύγουσα παραπονείται, κατ'αρχήν, για
το ότι η αίτησή της, με την οποία ζήτησε να οριστεί μία οριστική
τιμή μονάδος αποζημίωσης, κηρύχθηκε απαράδεκτη από το
Εφετείο του Ναυπλίου ως εκπτώθεσμη. Σημειώνει ως προς τούτο
ότι αναγκάστηκε να υποστεί τις συνέπειες ενός σφάλματος που
διαπράχθηκε από ένα όργανο του Κράτους κατά την άσκηση των
καθηκόντων του ως λειτουργός της δικαιοσύνης.

Εξάλλου, η προσφεύγουσα σημειώνει ότι κανένα δικαστήριο
δεν εξέτασε στην ουσία τους ισχυρισμούς της αναφορικά με το εν
λόγω σφάλμα. Πράγματι, παρά το γεγονός ότι ο Αρειος Πάγος
περιορίστηκε στο να απορρίψει την αίτηση αναίρεσής της κατά
της πιο πάνω αναφερόμενης απόφασης του Εφετείου, χωρίς να
κάνει καμία μνεία μέσα στο διατακτικό της απόφασής του στην
αίτηση “επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη
κατάσταση” με την οποία συνόδευσε την εν λόγω αίτηση
αναίρεσης, το Εφετείο του Ναυπλίου θεώρησε στη συνέχεια ότι η
αίτηση αυτή είχε ήδη απορριφθεί από τον Αρειο Πάγο και δεν
προχώρησε στην επί της ουσίας εξέταση των παραπόνων της.

Η προσφεύγουσα παραπονείται τέλος για το ότι ο κανόνας
που εφαρμόστηκε απετείο του Ναυπλίου, σύμφωνα με τον οποίο
κάθε δικαστική προθεσμία αναστέλλεται υπέρ του Δημοσίου κατά
τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών, έθιξε εν προκειμένω την
αρχή της ισότητας των όπλων. Υποστήριξε ότι, αν μπορούσε κι

εκείνη να επωφεληθεί αυτής της αναστολής, η αίτησή της με την οποία ζήτησε να οριστεί μία οριστική τιμή μονάδος αποζημίωσης δεν θα είχε θεωρηθεί ως κατατεθείσα εκτός της προβλεπόμενης από τον νόμο προθεσμίας.

A. Επί της απόρριψης της αίτησης της προσφεύγουσας με την οποία ζητήθηκε ο ορισμός μίας οριστικής τιμής μονάδος αποζημίωσης

32. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το παράπονο αυτό είναι αβάσιμο. Υπογραμμίζει κατ'αρχήν ότι οι δικαστικοί επιμελητές δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Ασκούν ένα ελεύθερο επάγγελμα, όπως οι δικηγόροι ή οι αρχιτέκτονες. Συνεπώς, δεν εκπροσωπούν το Δημόσιο, το οποίο δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για τα σφάλματα που έχουν διαπραχθεί από αυτούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει εξάλλου ότι, σε μία πολιτική διαδικασία, οι διάδικοι έχουν την πρωτοβουλία της δίκης. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα ήταν υπεύθυνη να επαγρυπνήσει ώστε ο δικαστικός επιμελητής στον οποίο είχε δώσει τη σχετική εντολή να επιδώσει το επίδικο δικόγραφο μέσα στην προβλεπόμενη από τον νόμο προθεσμία. Ομως, κατά την Κυβέρνηση, από την δικογραφία δεν προκύπτει ότι η προσφεύγουσα επέδειξε τέτοια επιμέλεια.

33. Η προσφεύγουσα απαντά ότι ο δικαστικός επιμελητής δεν είναι ένας ταχυδρόμος που εξασφαλίζει απλώς τη διανομή των δικογράφων. Πρόκειται για έναν δημοσιο υπάλληλο, ο οποίος χρησιμοποιεί τη σφραγίδα του Κράτους και φορά ένα περιβραχιόνιο με τα διακριτικά της Ελληνικής Δημοκρατίας και ο οποίος, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, μπορεί να ζητήσει

τη συνδρομή των αιτιολογικών δυνάμεων. Αυτός είναι επομένως υποχρεωμένος να προβαίνει στις επιδόσεις που του ανατίθενται ως όργανο του Κράτους με όλη την απαιτούμενη επιμέλεια. Η προσφεύγουσα σημειώνει ότι, εν προκειμένω, έδωσε εντολή στον Σ. Ι. 23 ημέρες πριν τη λήξη της προθεσμίας, γεγονός που του άφηνε επαρκή χρόνο για να επιδώσει το δικόγραφο μέσα στην προθεσμία που όριζε ο νόμος. Δεν είχε επομένως κανένα λόγο να σκεφτεί ότι η επίδικη αίτηση κινδύνευε να επιδοθεί εκπρόθεσμα.

34. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 6 § 1 εγγυάται στον καθένα το δικαίωμα του να επιληφθεί ένα δικαστήριο οποιασδήποτε αμφισβήτησης αναφερόμενης στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αστικής φύσεως. Αυτό το "δικαίωμα στο δικαστήριο", του οποίου το δικαίωμα πρόσβασης αποτελεί τη μία πλευρά, μπορεί να το επικαλεστεί οποιοσδήποτε έχει σοβαρούς λόγους να θεωρεί παράνομη μία ανάμειξη στην άσκηση ενός από τα αστικής φύσεως δικαιώματά του και παραπονείται ότι δεν είχε την ευκαιρία να υποβάλει μία τέτοια αμφισβήτηση σε ένα δικαστήριο που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 6 § 1 (βλέπε, ειδικότερα, την απόφαση Golder κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 21 Φεβρουαρίου 1975, série A no. 18, σελ. 18, § 36).

35. Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε ένα δικαστήριο δεν είναι απόλυτο και προσφέρεται σε σιωπηρά αποδεκτούς περιορισμούς, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τους όρους του παραδεκτού μίας προσφυγής, γιατί από την ίδια τη φύση του χρειάζεται μία ρύθμιση από το Κράτος, το οποίο απολαμβάνει προς τούτο μεγάλης διακριτικής ευχέρειας. Εν τούτοις, οι περιορισμοί αυτοί δεν μπορούν να παρεμποδίζουν την ανοικτή πρόσβαση έναν πολίτη κατά τρόπο ή σε βαθμό τέτοιο ώστε να θίγεται το δικαίωμά του σε ένα δικαστήριο στην ίδια την ουσία του. Επίσης, οι εφαρμοζόμενοι

περιορισμοί συμβιβάζονται με το άρθρο 6 § 1 μόνον εφόσον επιδιώκουν έναν θεμιτό σκοπό και εφόσον υπάρχει εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του διωκόμενου σκοπού (βλέπε, μεταξύ άλλων, την απόφαση *Levages Prestations Services* κατά Γαλλίας της 23 Οκτωβρίου 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-V, σελ. 1543, § 40).

36. Στην προκειμένη περίπτωση, η ενδιαφερόμενη ισχυρίζεται ότι ένα σφάλμα που δεν μπορεί να καταλογιστεί σ'αυτήν της άποστέρησε το δικαίωμα να θέσει το αίτημά της για τον προσδιορισμό μίας οριστικής αποζημίωσης απαλλοτρίωσης προς εξέταση από τα ελληνικά δικαστήρια.

37. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν έχει ως αποστολή να υποκαθίσταται στα εθνικά δικαστήρια. Οι εθνικές αρχές, και ειδικότερα τα πρωτοβάθμια και τα δευτεροβάθμια δικαστήρια, είναι κατ'αρχήν αρμόδιες να ερμηνεύουν την εθνική νομοθεσία (βλέπε την απόφαση *Edificaciones March Gallego S.A.* κατά Ισπανίας της 19 Φεβρουαρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I, σελ. 290, § 33). Τούτο ισχύει ιδιαίτερα όταν πρόκειται για την ερμηνεία από τα δικαστήρια κανόνων δικονομικής φύσεως όπως ο τύπος και οι προθεσμίες που διέπουν την εισαγωγή ενός ενδίκου μέσου (βλέπε την απόφαση *Perez de Rada Canavilles* κατά Ισπανίας της 28 Οκτωβρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-VIII, σελ. 3255, § 43). Ο ρόλος του Δικαστηρίου περιορίζεται στον έλεγχο της συμβατότητας με την Σύμβαση των αποτελεσμάτων μίας τέτοιας ερμηνείας.

38. Κατά τα άλλα, το Δικαστήριο επανεπιβεβαιώνει ότι το άρθρο 6 της Σύμβασης δεν υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα Κράτη να ιδρύσουν εφετεία ή ακυρωτικά δικαστήρια. Εν τούτοις, ένα Κράτος που διαθέτει δικαστήρια της φύσεως αυτής έχει την υποχρέωση να επαγρυπνά ώστε οι πολίτες να απολαμβάνουν

ενώπιόν τους των θεμελιωδών εγγυήσεων του άρθρου 6 (βλέπε, μεταξύ άλλων, την απόφαση Delcourf κατά Βελγίου της 17 Ιανουαρίου 1970, série A no. 11, σελ. 14, § 25).

39. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το απαράδεκτο που κηρύχθηκε από το Εφετείο με την απόφασή του αριθ. 357/1994 τιμώρησε την προσφεύγουσα για ένα σφάλμα που έγινε στην επίδοση της προσφυγής της. Θθεν, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για το λάθος αυτό. Πράγματι, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, αφού η εθνική νομοθεσία αναθέτει την επίδοση των δικογράφων στους δικαστικούς επιμελητές, η τήρηση του τύπου τέτοιων επιδόσεων υπάγεται κατά κύριο λόγο στην ευθύνη των δικαστικών επιμελητών. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποδεχθεί ότι οι τελευταίοι δεν ενεργούν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ως δημόσια όργανα του Κράτους.

B. Επί της απόρριψης της αίτησης της προσφεύγουσας για την "επιαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση"

40. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα δικαστήρια που επιλήφθηκαν της υπόθεσης δεν παρέλειψαν να εξετάσουν την αίτηση της προσφεύγουσας για την επιαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση.

41. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι στερήθηκε της πρόσβασης στα δικαστήρια για την εξέταση της αίτησης αυτής.

42. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ούτε το Εφετείο του Ναυπλίου ούτε ο Αρειος Πάγος εξέτασαν το βάσιμο της αίτησης της προσφεύγουσας για την "επιαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση" και, συνεπώς, το άνοιγμα μιάς

διαδικασίας για τον προσδιορισμό της οριστικής αποζημίωσης απαλλοτριώσης.

43. Το Δικαστήριο σημειώνει ειδικότερα ότι ο Αρειος Πάγος έκρινε ότι η επίδικη αίτηση ήταν απαράδεκτη για τον λόγο ότι η προσφεύγουσα δεν είχε μνημονεύσει στην αίτηση αναίρεσής της τα αποδεικτικά μέσα τα οποία προσκόμιζε σε στήριξη του ισχυρισμού της αναφορικά με το σφάλμα που υποτίθεται ότι διαπράχθηκε από τον δικαστικό επιμελητή. Οθεν, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα είχε πράγματι μνημονεύσει στην αίτηση αναίρεσής της ότι το σφάλμα του δικαστικού επιμελητή προέκυπτε προφανώς από τους ίδιους τους όρους των εκθέσεων επίδοσης, όπου αναφερόταν ότι η επιδιδοθείσα προσφυγή στρεφόταν κατά της απόφασης αριθ. 37/1993 του Πρωτοδικείου (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 16). Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, στις προτάσεις της, η προσφεύγουσα προσκομίζει ενώπιον του Αρείου Πάγου μία ένορκη βεβαίωση, στην οποία ο δικαστικός επιμελητής αναγνώριζε το λάθος του. Επιπρόσθετα, αυτή επιχειρηματολόγησε δια μακρών πάνω στο σημείο αυτό (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 19). Και αν ακόμη υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα δεν τήρησε σχολαστικά τους όρους που προβλέπονται από τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σχετικά με την εισαγωγή της αίτησής της για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποδεχθεί ότι μία τόσο άκαμπτη τυπολατρία συνοδεύει την ακολουθούμενη ενώπιον του Αρείου Πάγου διαδικασία.

44. Σε ό,τι αφορά το Εφετείο, ουτε αυτο προχώρησε στην εξέταση της εν λόγω αίτησης, γιατί θεώρησε ότι η αίτηση αυτή είχε ήδη απορριφθεί από τον Αρειο Πάγο, παρά το γεγονός ότι ο τελευταίος δεν έκανε καμία σχετική μνεία στο διατακτικό της απόφασής του. Το Δικαστήριο δεν μπορεί επομένως παρά να

διαπιστώσει το αδιέξοδο μπροστά στο οποίο βρέθηκε η προσφεύγουσα : αν και κατέθεσε την αίτησή της ενώπιον δύο διαφορετικών δικαστηρίων, δεν μπόρεσε να δει την αίτηση αυτή να εξετάζεται επί της ουσίας.

Γ. Επί της αναστολής των δικαστικών προθεσμιών υπέρ του Κράτους κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών

45. Η Κυβέρνηση παρατηρεί ότι το Κράτος εκπροσωπιείται ενώπιον της δικαιοσύνης από ένα κρατικό όργανο. Πρόκειται για το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, του οποίου το προσωπικό παίρνει υποχρεωτικά την ετήσια άδειά του κατά τη διάρκεια της περιόδου των δικαστικών διακοπών. Έτσι, κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών, το Κράτος λειτουργεί με ελαττωμένο προσωπικό. Αντίθετα, οι ιδιώτες και οι εκπρόσωποί τους μπορούν να ορίσουν ελεύθερα τις διακοπές τους και να υπερασπίσουν αποτελεσματικά τα συμφέροντά τους ακόμη και κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής. Είναι επομένως φυσικό να απολαμβάνει το Κράτος της αναστολής των προθεσμιών κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών.

46. Η προσφεύγουσα απαντά ότι το γεγονός ότι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους είναι ένα κρατικό όργανο εξασφαλίζει ακριβώς την συνέχεια της υπηρεσίας ακόμη και κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών. Υπογραμμίζει ότι, όπως οι εκπρόσωποι της Κυβέρνησης, οι ιδιώτες και οι δικηγόροι τους παίρνουν επίσης τις διακοπές τους κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.

47. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η αρχή της ισότητας των όπλων αποτελεί ένα στοιχείο της ευρύτερης έννοιας της δίκαιης δίκης. Περιλαμβάνει την υποχρέωση του να προσφέρεται σε έκαστο διάδικο μία εύλογη δυνατότητα να προβάλει τα

επιχειρήματά του κάτω από συνθήκες που δεν την ζημιώνουν κατά τρόπο ουσιώδη σε σχέση με τον αντίδικο (βλέπε την απόφαση *Dombo Beheer B.V.* κατά Ολλανδίας της 27 Οκτωβρίου 1993, série A no. 274, σελ. 19, § 33).

48. Στην προκείμενη περίπτωση, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, αν η προσφεύγουσα είχε μπορέσει να επωφεληθεί και η ίδια από αυτήν την αναστολή της προθεσμίας, η αίτησή της για τον προσδιορισμό μίας οριστικής τιμής μονάδος δεν θα είχε θεωρηθεί ότι κατατέθηκε εκτός της προβλεπόμενης αιώντων νόμο προθεσμίας. Θεωρεί επομένως ότι η προσφεύγουσα τέθηκε σε προφανώς δυσμενή θέση σε σχέση με το Κράτος.

Δ. Συμπέρασμα

49. Λαμβάνοντας υπόψη τις προηγούμενες σκέψεις (υπό Α-Γ), το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα υπέστη μία δυσανάλογη παρακώλυση στο δικαίωμα πρόσβασής της σε ένα δικαστήριο και ότι, συνεπώς, υπήρξε προσβολή στην ουσία του δικαιώματός της σε ένα δικαστήριο. Εξάλλου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι υπήρξε παραβίαση της αρχής της ισότητας των όπλων.

Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 14 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

50. Η προσφεύγουσα παραπονείται ότι, εξαιτίας της αναστολής οποιασδήποτε δικαστικής προθεσμίας υπέρ του Κράτους κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών, υπέστη, κατά την απόλαυση του δικαιώματός της σε μία δίκαιη δίκη, το οποίο

προστατεύεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, μία διάκριση αντίθετη με το άρθρο 14 της Σύμβασης που έχει ως εξής :

“Η χρήση των αναγνωριζομένων εν τη (...) Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.”

51 Λαμβάνοντας υπόψη τη διαπίστωση που αναγράφεται στην παράγραφο 49 πιο πάνω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν επιβάλλεται να αποφανθεί επί του εν λόγω παραπόνου.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ. 1

52. Η προσφεύγουσα επικραλείται μία παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, το οποίο έχει ως εξής :

“Οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Κανείς δεν θα στερείται της περιουσίας του εκτός αν πρόκειται για λόγους δημοσίας ωφελείας και κάτω από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον νόμο και από τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις, πάντως, δεν θα θίγουν με οποιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα ενός Κράτους να θέσει σε ισχύ τους νόμους που κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσης αγαθών σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον ή προς

εξασφάλιση της καταβολής των φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων."

53. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, λαμβανομένης υπόψη της διακριτικής ευχέρειας που το άρθρο αυτό αφήνει στις εθνικές αρχές, η αποζημίωση που ορίστηκε από τα εθνικά δικαστήρια ήταν σε εύλογη αναλογία με την αξία των απαλλοτριωθέντων πραγμάτων.

54. Η προσφεύγουσα παραπονείται ότι στηρίχθηκε της περιουσίας της χωρίς να λάβει αντίστοιχα μία πλήρη και δίκαιη αποζημίωση. Ισχυρίζεται ότι η εισπραχθείσα αποζημίωση αντιστοιχεί μόνον στο ένα τέταρτο της αξίας της ιδιοκτησίας της.

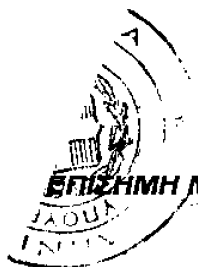
55. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ένα μέτρο ανάμειξης στο δικαίωμα σεβασμού της περιουσίας οφείλει να εξασφαλίζει μία "ορθή ισορροπία" μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος της κοινωνίας και των επιταγών της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου (βλέπε, μεταξύ άλλων, την απόφαση *Sporrong και Lönnroth* κατά Σουηδίας της 23 Σεπτεμβρίου 1982, série A no. 52, σελ. 26, § 69). Προκειμένου να εκτιμηθεί αν το επίδικο μέτρο σέβεται την απαιτούμενη ορθή ισορροπία και, ειδικότερα, αν δεν επιβαρύνει τον προσφεύγοντα με δυσανάλογο βάρος, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διατυπώσεις αποζημίωσης που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία. Προς τούτο, χωρίς την καταβολή ενός ποσού που είναι σε εύλογη αναλογία με την αξία του πράγματος, η στέρηση της ιδιοκτησίας συνιστά κανονικά μία υπερβολική προσβολή που δεν μπορεί να αιτιολογηθεί στο πεδίο του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 (βλέπε την απόφαση *Οι ιερές μονές κατά Ελλάδα* της 9 Δεκεμβρίου 1994, série A no. 301-A, σελ. 35, § 71).

56. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η

αποζημίωση της απαλλοτρίωσης ορίστηκε στο ποσό των τριάντα εκατομμυρίων δραχμών, ενώ το ελληνικό Δημόσιο υποστήριξε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων ότι το ακίνητο ήταν σε πολύ κακή κατάσταση και ότι ήταν ένα "ερείπιο". Ομως, ενώπιον του Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα προσκομίζει μία έκθεση πραγματογνωμοσύνης του υπουργείου πολιτισμού, με ημερομηνία 24 Φεβρουαρίου 1993, η οποία χαρακτηρίζει το ακίνητό ως "τυπικό παράδειγμα αστικής αρχιτεκτονικής της αρχής του αιώνα" και βεβαιώνει την πολύ καλή κατάστασή του. Προσκομίζει επίσης μία έκθεση πραγματογνωμοσύνης με ημερομηνία 2 Απριλίου 1993, η οποία εκτιμά την αξία της ιδιοκτησίας της (οικόπεδο και κτίσμα) σε 117.088.000 δραχμές. Η προσφεύγουσα προσκομίζει εξάλλου μία βεβαίωση του Δήμου Σπάρτης, ο οποίος, το 1990, είχε αποφασίσει να αγοράσει το ακίνητο αυτό για να εγκαταστήσει σ'αυτό ένα τμήμα των υπηρεσιών του. Ο δήμαρχος σημειώνει ότι "το εν λόγω ακίνητο είχε επιλεγεί, παρά την υψηλή αξία του, λόγω της κεντρικής θέσης του και του ιδιαίτερου αρχιτεκτονικού και αισθητικού ενδιαφέροντός του". Η αγορά αυτή δεν έλαβε χώρα γιατί λίγο αργότερα κηρύχθηκε η επίδικη απαλλοτρίωση. Η προσφεύγουσα προσκομίζει τέλος μία νέα έκθεση πραγματογνωμοσύνης με ημερομηνία 25 Ιουνίου 1999, η οποία βεβαιώθηκε ενόρκως ενώπιον του Ειρηνοδίκη της Σπάρτης και εκτιμά την σημερινή αξία της ιδιοκτησίας της σε 147.522.400 δραχμές.

57. Ενόψει των στοιχείων αυτών, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα απέδειξε επαρκώς ότι η αποζημίωση της απαλλοτρίωσης, όπως αυτή ορίστηκε από τα εθνικά δικαστήρια, δεν ήταν σε εύλογη αναλογία με την αξία της ιδιοκτησίας της.

Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1.

V. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

58. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης :

“Αν το Δικαστήριο αποφανθεί ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την μερική μόνον απόσβεση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, τὸ Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία εύλογη αποζημίωση.”

A. Ηθική βλάβη

59. Η προσφεύγουσα ζητεί για υλική ζημία τη διαφορά μεταξύ του ποσού που είχε ζητήσει ενώπιον των δικαστηρίων ως αποζημίωση της απαλλοτρίωσης (120 εκατομμύρια δραχμές) και του ποσού που της καταβλήθηκε (30 εκατομμύρια δραχμές), ήτοι 90.000.000 δραχμές (“κεφάλαιο”). Αυτή ζητεί επίσης το ποσό που θα είχε εισπράξει από τόκους αν είχε επενδύσει το κεφάλαιο σε ομόλογα του Δημοσίου : το ποσό αυτό θα ανερχόταν σε 79.203.627 δραχμές για μία επένδυση από τις 30 Απριλίου 1993 (ημερομηνία της απόφασης του Πρωτοδικείου της Σπάρτης) και σε 57.925.150 δραχμές για μία επένδυση από τις 29 Ιουνίου 1994 (ημερομηνία της απόφασης του Εφετείου της Σπάρτης). Επικουρικά, η προσφεύγουσα ζητεί την απόδοση της ιδιοκτησίας της. Ζητεί να λάβει εξάλλου, σε περίπτωση απόδοσης, το ποσό που θα είχε εισπράξει αν είχε εκμισθώσει το σπίτι της και στη συνέχεια επενδύσει τα μισθώματα αυτά σε ομόλογα του Δημοσίου, ήτοι ένα συνολικό ποσό 65.066.900 δραχμών.

Η προσφεύγουσα ζητεί τέλος 10.000.000 δραχμές για ηθική βλάβη.

60. Η Κυβέρνηση, η οποία αμφισβητεί την καλή κατάσταση του απαλλοτριωθέντος ακινήτου, εκτιμά ότι οι αξιώσεις της προσφεύγουσας είναι υπερβολικές. Προσκομίζει ένα έγγραφο της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων με ημερομηνία 29 Οκτωβρίου 1999, το οποίο βεβαιώνει ότι η επισκευή της στέγης του ακινήτου κόστισε 13.500.000 δραχμές και εκτιμά το συνολικό κόστος της ανακαίνισης και της μετατροπής του σε μουσείο σε 250.000.000 δραχμές.

61. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να εικάσει τα κέρδη που η προσφεύγουσα θα είχε αποκομίσει επενδύοντας το ποσό που είχε ζητήσει ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Εν τούτοις, λαμβάνοντας υπόψη τη διαπίστωση που αναγράφεται στην παράγραφο 57 και τα έγγραφα που προσκομίστηκαν από την προσφεύγουσα και αναφέρονται στην εκτίμηση της ιδιοκτησίας της (βλέπε πιο πάνω, παράγραφος 9, σημείωση 1), εκτιμά εύλογο να επιδικάσει στην προσφεύγουσα το σύνολο του ποσού αυτού (120 εκατομμύρια δραχμές), μετά από αφαίρεση του ποσού που της έχει ήδη καταβληθεί μετά την απόφαση του Πρωτοδικείου της Σπάρτης (30 εκατομμύρια δραχμές), ήτοι ένα ποσό 90.000.000 δραχμών για την υλική ζημία.

Σε ό,τι αφορά την ηθική βλάβη, μπορούμε να συμπεράνουμε εύλογα ότι ο άδικος χαρακτήρας της διαδικασίας και η απουσία εύλογης αποζημίωσης για την απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας της προκάλεσαν στην προσφεύγουσα άγχος και ένταση. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, όπως επιβάλλει το άρθρο 41 της Σύμβασης, το Δικαστήριο της επιδικάζει 3.000.000 δραχμές για την αιτία αυτή.

B. Εξοδα και δικαστική δαπάνη

62. Η προσφεύγουσα, η οποία εκπροσωπήθηκε από δικηγόρο ενώπιον της Επιτροπής και του Δικαστηρίου, ζητεί 6.710.000 δραχμές για αμοιβή δικηγόρου και διάφορα έξοδα που έγιναν για τις διαδικασίες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και των οργάνων της Σύμβασης.

63. Η Κυβέρνηση δεν εκφέρει άποψη επί τους σημείου αυτού.

64. Λαμβανομένης υπόψη της διαπίστωσης της παραβίασης σε όλες τις πλευρές της διαφοράς, το Δικαστήριο δέχεται το αίτημα στο σύνολό του.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

65. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαθέτει το Δικαστήριο, το νόμιμο επιτόκιο που εφαρμόζεται στην Ελλάδα κατά την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης ήταν 6 % κατ'έτος.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Απορρίπτει τις προκαταρκτικές ενστάσεις της Κυβέρνησης.
2. Ορίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. Ορίζει ότι δεν επιβάλλεται να αποφανθεί επί του παραπόνου βάσει του άρθρου 14 της Σύμβασης.
4. Ορίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1.
2. Ορίζει

- α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 90.000.000 (ενενήντα εκατομμύρια) δραχμές για ηθική βλάβη, 3.000.000 (τρία εκατομμύρια) δραχμές, καθώς και 6.710.000 (έξι εκατομμύρια επτακόσιες δέκα χιλιάδες) δραχμές για δικαστικά έξοδα και δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού το οποίο μπορεί να οφείλεται για φόρο προστιθέμενης αξίας,
- β) ότι τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν κατά τον απλό τόκο με επιτόκιο 6% κατ'έτος από τη λήξη της υπό κρίση προθεσμίας και μέχρι την εξόφληση.
6. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης αποζημίωσης κατά τα επιπλέον ποσά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 11 Ιανουαρίου 2001 κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)
Erik FRIBERGH
Γραμματέας

(υπογραφή)
Andras BAKA
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 9 Φεβρουαρίου 2001

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρούτσόπουλος